بە ناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێـراق
سـەرۆکایەتی هەرێـم
سـەرۆك

بە نـاوی گەلـەوە
بڕیــار
ژمارە (٣) ساڵی ٢٠٠٧

یاسای وەزارەتی کشتوکاڵی هەرێمی کوردستان ـ عێراق

بە پێی ئەو دەسەڵاتەی لە بڕگەی (١)ی ماددەی (١٠)ی (یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق)ی ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ی هەموارکراو پێمان دراوەو، بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لە دانیشتنی ژمارە (١)ی لە ٢٠٠٧/٣/٢٦ بڕیارماندا بە دەرکردنی:

یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٧
یاسای وەزارەتی کشتوکاڵی هەرێمی کوردستان ـ عێراق

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە، بۆ مەبەستی ئەم یاسایە ماناکانی بەرامبەریانە:

یەکەم: هەرێم : هەرێمی کوردستان– عێراق .

دووەم:وەزارەت : وەزارەتی کشتوکاڵی هەرێمی کوردستان.

سێیەم: وەزیر : وەزیری کشتوکاڵ.

چوارەم: بریکاری وەزارەت : بریکاری وەزارەتی کشتوکاڵ.

پێنجەم: ئەنجومەن: ئەنجومەنی ڕاوێژکاریی وەزارەت.

- ئەرك و فرمانەکانی وەزارەت -

ماددەی دووەم:

وەزارەت ئەم ئەرکانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ:

یەکەم: دانانی پلانی کشتوکاڵی وا کە گەشەسەندنی بەروبوومی کشتوکاڵی بە هەردوو لایەنی ڕووەکی و ئاژەڵی بەدیٚ بهێنیٚ .

دووەم: پێشکەش کردنی ڕێنمایی و فەراهەمکردنی پێداویستیەکانی بەروبوومی کشتوکاڵی وئەنجامدانی لێکۆڵینەوەی کردەنی کشتوکاڵی وسەرپەرشتی پیادەکردنی یاسا بەکارهاتووەکان لەگەڵ بەدوا داچوون وجێبەجی کردنی ئەو چالاکیانەی کە پەیوەندیدارن بە وەبەرهێنانی زەوی وزاری کشتوکاڵی و پاڵپشتی کردنیان بە نیازی بەدیهێنانی ئامانجەکانی بەروبوومی کشتوکاڵی لە هەرێمدا.

سێیەم: لێکۆڵینەوەی تایبەت بە پرۆژەکانی وەزارەت ئامادە دەکات ونەخشەیان بۆ دەکێشی وبەرنامە دادەنیٚ وکاردەکات لە پێناو جێبەجیٚ کردنیان یان بە جێبەجیٚ کردنی ڕاستەو خۆ یان لەلایەن لایەنەکانی تر لە ناوهەرێم یادەرەوەی دا وبەدواداچوونی جێبەجیٚ کردنی سەرپەرشتیان دەکات.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

چوارەم: پشتگیریی کردن لە کەرتی تایبەتی وهاندانی وەبەرهێنانی پرۆژەکان و دامەزراندنی کارگە وتاقیگە و کارگەی تایبەت بە بەروبوومی کشتوکاڵی بە هەردوو لای ئاژەڵی و رووەکی.

پێنجەم: پشتگیریی کردنی بانکە کشتوکاڵییەکان لە هەرێمدا و دەرچوواندنی رێنمایی پێویست بۆ کار ئاسانکردنی وئەمەش بە هاوئاهەنگی کردن دەبێ لەگەڵ وەزارەتی دارایی وئابووری لەهەرێمدا.

شەشەم: کارکردن لە پێناوی فەراهەمکردنی تۆوی چاککراو وپەینی کیمیایی وقڕکەرەکان و دابین کردنی داودەرمان وئامێری کشتوکاڵی وگرتنەبەری رێگای وا کە زیاد کردنی بەروبووم وچاککردنی دەستەبەر بکات.

حەوتەم: کارکردن لە پێناوی ژیاندنەوەی پرۆژەکانی سامانی ئاژەڵی وپاشکۆکانی و پەرەپێدانی لە هەرێمدا وکارکردن لە پێناوی فەراهەمکردنی دەرمان وپێکوتانەکانی بەیتەری وگرتنەبەری شێوازی زانستی بۆ چارەکردنی نەخۆشی درم (ساری)و پاراستنی ئاژەل لێیان.

هەشتەم: کارکردن و نەخشەکێشان بۆ بەرەنگار بوونەوەی دەردو نەخۆشی کشتوکاڵی وگرتنە بەری هەموو رێگایەك بۆ پاراستن لەو نەخوشییانە وچارەکردنیان.

نۆیەم: گرنگی دان بە سامانی ماسی وبە خێوکردنی هەنگ.

دەیەم: گرنگی دان بە بەروبوومی کشتوکاڵی وکارکردن لە پێناوی رێکخستنی عەمبارکردنی وناردنە بازاڕی.

یازدەم: گرنگی دان بە نەمامگەکان ولەوەڕگا ودارستانی سروشتی ودەست چێن وپاراستنیان،چونکە سامانی نیشتمانین،هەروەها پشتگیری کردنی پاوانی سروشتی.

دوازدەم: دەسنیشان کردنی سنووری دارستانەکان وجۆرو پۆلەکانیان بە پێی یاسایەکی تایبەت کە کاروباریان رێك بخات لەگەڵ رێکخستنی هەموو مەسەلەیەکی پەیوەندیی بەدارستانەوە هەبێ لە هەرێمدا.

سێزدەم: پێشنیارکردنی پرۆژەی یاسایی نوێ بۆ چارە سەرکردنی کێشەی زەوی وزار بەجۆرێکی وا کە لەگەڵ واقیعی ئێستاو دوا رۆژی کوردستاندا بگونجێ.

چواردەم: گەشە پێکردنی داهاتی بەشەری لە بواری ڕاهێنانی کادیری جوتیاری وکشتوکاڵی لەسەر هەموو ئاستە جیاوازەکانیان.

- پێکهاتەکانی وەزارەت-

ماددەی سێیەم:

وەزارەت لەم پێکهاتانەی خوارەوە پێکدێ:-

یەکەم: وەزیر: سەرۆکی باڵاو بەرپرسی کاروبارو ئاراستەکردنی سیاسەتی وەزارەتەکەیە وهەموو بڕیارو فەرمان و ڕێنماییەکیش کە پەیوەندییان بە ئەرك وفرمان وپێکهاتەو دەستەڵاتەکان وکاروباری دیکەی هونەری ودارایی و کارگێڕی ڕێکخستنی وەزارەتەوە هەیە لەوەوە بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەردەچێ و بەرپرسە بەرامبەر بە ئەنجومەنی وەزیران بەوناوەی کە ئەندامێکی هاوکارە لەو ئەنجومەنەو بۆی هەیە هەندێ لە دەستەڵاتەکانی بە بریکاری وەزارەت یا بە بەڕێوەبەرەگشتییەکان یاخود ئەوەی لە وەزارەت بەشیاوی دەزانێ بسپێرێت.

دووەم: بریکاری وەزارەت: یارمەتی وەزیر دەدات لە ئاراستەکردنی کاروباری وەزارەت وسەرپەرشتی کردنی کارەکانی لە چوارچیوەی ئەو دەستەڵاتانەی کە وەزیر پێی دەسپێرێ، مەرجیشە خاوەن بڕوانامەی بەرایی پسپۆریی زانکۆ بێت وخاوەن شارەزایی کارامەییش بێت.

سێیەم: نووسینگەی وەزیر: فەرمانبەرێك سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات بە پلەی بەڕێوەبەر بە مەرجێك خاوەن بڕوانامەی بەرایی زانکۆی بێت و چەند فەرمانبەرێك یاریدەی دەدەن.

ئـــــەرشیفی رۆژنامەی وەقائیعی کـــــوردستان
www.mojkurdistan.com

چوارەم:نووسینگەی بریکاری وەزارەت: فەرمانبەرێك سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات کە خاوەنی بڕوانامەی بەرایی زانکۆ بێت وچەند فەرمانبەرێك یاریدەی دەدەن.
پێنجەم: راوێژکاران: ژمارەیان لە چوار کەس زیاتر نابیّ ودەبیّ خاوەنی بڕوانامەی بەرایی زانکۆبن و خاوەنی شارەزایی و کارامەیی بن.
شەشەم:بەڕێوەبەرایەتی گشتی کارگێڕیی و دارایی: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وبەڕێوەی دەبات کە خاوەنی بڕوانامەی بەرایی زانکۆ بێت وخاوەنی شارەزایی وکارامەیی بێت لە کارەکەیدا.
حەوتەم:بەڕێوەبەرایەتیی گشتی پلاندانان وبەدواداچوون: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وبەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەنی شارەزایی وکارامەییش بێت لە کارەکەیدا.
هەشتەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی زەوی وزاری کشتوکاڵی:بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت لە کارەکەیدا.
نۆیەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی ڕەزگەریی ودارستان ولەوەڕگاکان:بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وبەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت لە کارەکەیدا.
دەیەم:بەڕێوەبەرایەتی گشتی لێکۆڵینەوە ورابەریی کشتوکاڵی:بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت لە کارەکەیدا.
یازدەم:بەڕێوەبەرایەتی گشتی سامانی ئاژەڵی وبەیتەری: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت لە کارەکەیدا.
دوازدەم:بەڕێوەبەرایەتی گشتی خزمەتگوزاریی کشتوکاڵی: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات و بەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەن شارەزایی وکارامەیی بێت لە کارەکەیدا.
سێزدەم:بەڕێوەبەرایەتیە گشتیەکان لە مەڵبەندی پارێزگاکانی هەرێمی کوردستاندا:هەریەك لەمانە بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وبەڕێوەی دەبات کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبێت وخاوەن شارەزایی بێت تاکو سەرپەرشتی جێبەجیّ کردنی پرۆژە کشتوکاڵیەکان لە پارێزگاکەی دا بکات و بەڕێوەبەرایەتی و لقە کشتوکاڵی یەکان لە سنووری هەر پارێزگایەك لەو پارێزگایانە پێوەی دەبەسترێت.

ماددەی چوارەم:
یەکەم: ئەنجومەنی وەزارەت لەمانە پێك دێت:
١- **وەزیـر:** سەرۆکە.
٢- **بریکاری وەزارەت:** ئەندامە و لەکاتی نەهاتنی وەزیر سەرۆکایەتی ئەنجومەنەکە دەکات.
٣ـ **راوێژکاران:** ئەندامن.
٤ـ **بەڕێوەبەرە گشتییەکانی وەزارەت:** ئەندامن
٥-**سەرۆکی کۆمەڵانی جوتیاران لەکوردستان** : ئەندامە
دووەم: وەزیر بۆی هەیە نوێنەری وەزارەتەکانی تریش کە پەیوەندیداربن یان شارەزای تر لە دەرەوەی وەزارەت لەکاتی پێویستدا بخاتە سەر ئەنجومەنەکە.

ماددەی پێنجەم:
یەکەم: ئەرك و تایبەتمەندییەکانی وەزارەت بەپێڕەو دەسنیشان دەکرێن.
دووەم: وەزیر بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی یان لق یان بەش یان هۆبە یاخود یەکەی دیکە لە ناو پێکهاتەی وەزارەت لە نویّ دابنیّ یان لێکیان بدات یان هەڵیان وەشێنێتەوە بەپێی پێویستی کار لەکاتی پێویستدا.
ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
ماددەی شەشەم:
یاسای وەزارەتی کشتوکاڵ وئاودێری ژمارە (١٠)ی ساڵی١٩٩٢و هەموارکراوەکانی هەڵدەوەشێتەوە.
www.mojkurdistan.com

ماددەی حەوتەم:
وەزیر بۆی هەیە رێنمایی پێویست بۆ ئاسانكاریی جێبەجێ كردنی حوكمەكانی ئەم یاسایە دەربچوێنێ.

ماددەی هەشتەم:
كار بەهیچ دەقێكی یاسایی یا بریارێك ناكرێ گەر لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە ناكۆك بێت.

ماددەی نۆیەم:
پێویستە ئەنجومەنی وەزیران ولایەنە پەیوەندیدارەكان حوكمەكانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بكەن.

ماددەی دەیەم:
ئەم یاسایە لە رۆژی دەرچوونیەوە كاری پێدەكرێ و لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی كوردستان) بلأودەكرێتەوە.

مەسعود بارزانی
سەرۆكی هەرێمی كوردستان - عێراق

هەولێر
١٤/ نەورۆزی / ٢٧٠٧ی كوردی
٣/ نیسانی/٢٠٠٧ی زایینی
١٥/ ربیع الأول / ١٤٢٨ی كۆچی

- هۆیەكانی دەرچوواندنی ئەم یاسایە -

بەمەبەستی پەرەپێدان و چاككردنی بەربوومی كشتوكاڵ و دۆزینەوەی چارەسەری ڕاست و دروست بۆ ئەو تەگەرانەی رێگرن لەبەردەم بەكارهێنانی توانای سروشتی و ماددەی و بەشەری لەكوردستان و لە پێناو ئامادەكردنی ئاوو هەوای لەبار بۆ دووبارە بنیاتنانەوەی ژێرخانی كەرتی كشتوكاڵی و بەدیهێنانی ئیكتیفای زاتی و ئاسایشی خۆراكی و هاندانی كۆچكردنی پێچەوانە(لەشارەوە بۆ لادێ) تاكو خەڵكی لە گوند و دێهاتی كوردستان بگەنە ژیانێكی باشتر و ئاوەدانكردنەوەی وڵات ولە پێناوی جێبەجێ كردنی ئەوانەی لەسەرەوەدا هاتوون ئەم یاسایە دەرچووێنرا.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقایعی كوردستان
www.mojkurdistan.com